

פרופ' מיכאל משלר ז"ל

(דברים שנאמרו בבית ההספדים)

חנה, אמיר גדעון ויעל יקרים,

אל מיכאל התודעתי רק בשנים האחרונות. כתלמיד באוניברסיטה העברית לא זכיתי ליהנות משעוריו, וכשהגעתי כאיש סגל חדש פגש אותי פעם במסדרון ושאלני לשמי – את פני לא הכיר. אולם משהתחלתי להתעניין בחינוך מתמטי ופניתי אליו בתור "מורה נבוכים", התגלה לי איש מקסים, קיצוני בישור ובנדיבות לבו, וצר היה לי שלא התודעתי אליו קודם לכן. מיכאל היה, ראשית לכל, מבכירי המתמטיקאים שלנו, מאבות תורת המשחקים בארץ ובעולם. יחד עם עמיתו ישראל אומן הקים את הקבוצה המפוארת באוניברסיטה שלנו, ועבודתם המשותפת על משחקים חוזרים צוטטה בהרחבה בהנמקות הועדה שהעניקה לאומן את פרס הנובל בכלכלה. לימים צמח מתוך קבוצה זו המרכז לרציונליות, שגם בו היה למיכאל תפקיד מרכזי. על הצלחתו של המרכז ושמנו תעיד הקבוצה הגדולה של עמיתים הנמצאת בעצם ימים אלה בכנס המרכזי של תורת המשחקים בשיקגו, ועל כן אינה יכולה להיות אתכם כאן באבלכם.

מיכאל היה שותף נאמן בחיי המכון למתמטיקה. הקפיד להגיע לאסיפות ולחוות את דעתו, ולישיבה האחרונה הגיע על אף שהיה שרוי בכאבים עזים ברגלו, וההליכה היתה קשה עליו. הוא היה עומד על דעתו בעקביות, אך ידע גם להקשיב ולהשתכנע. משהשתכנע, היתה לו היכולת הנדירה להודות בכך ולקבל דעת אחרים. מיכאל התמיד להגיע לקולוקוויים המחלקתי, ובאולם 2 היה לו מקום של כבוד בשורה השנייה. כמורה היה מורה נערץ, ויעידו על כך דורות רבים של תלמידים שזכו ללמוד תורת המשחקים מפיו. היה לו חוש הומור מיוחד, ולכל פגישה מקרית במסדרון היו שמורים באמתחתו בדיחה או חידוד לשון.

את מעורבותו בחינוך המתמטי בארץ החל כנראה עוד כשהיה מורה בתיכון שלייד האוניברסיטה, בסוף שנות החמישים. בספר היובל של התיכון מזכירה אותו אסתר תשבי בתור "מתמטיקאי דגול, אך גם מורה ומחנך למופת". היו אלה שנים בהן לימדו באותו בית הספר אנשים כישעיהו ליבוביץ ומיכאל ארדון, ודמותו של משלר הותירה את חותמה על תלמידים רבים. מספרים שעשה עם כיתתו ניסויים בתורת המשחקים, בהם השתתפו התלמידים עצמם באופן פעיל.

יותר מאוחר, הוביל יחד עם שמשון עמיצור ז"ל את הוראת המתמטיקה בארץ, והיה מעורב הן בנעשה בשטח, במשרד החינוך ובבתי הספר, והן בכתיבת חמרי לימוד. אלו היו שנות הזוהר של הוראת המתמטיקה בארץ – ראשית שנות ה-70, ומשהוקם המרכז הישראלי להוראת המדעים הדריכו משלר ועמיצור במסגרת הקבוצה הירושלמית כותבי ספרים ותכניות לימודים – חנה פרל, אורי רימון ואחרים. עוד קדם לכן כתב בעצמו ספרי לימוד לחטיבת הביניים באלגברה (יצאו לאור בהוצאת הקיבוץ המאוחד), ואחר כך, עם עין-יה גורה, ספר לימוד לכיתות העליונות בתורת המשחקים. חנה פרל תעיד ממקור ראשון על תרומתו בועדת המקצוע ובפיתוח תכנית הלימודים, אך בבואנו היום לנסות ולתקן את מה שהתקלקל מאז, אני תמה – האם איננו מגיעים לשיעור קומתם של אנשים כמשלר ועמיצור, או משהו השתבש במערכת ואינו מאפשר למי שהחינוך קרוב ללב לפעול במסגרתה, כפי שהתאפשר לפני שלושים שנה ומעלה.

חנה יקרה, האנשים הנמצאים אתנו פה מכירים ברובם את הסיפור שלך, שבחנות הספרים בקשה תלמידה, שעמדה לפניך בתור, "משלר משומש במצב טוב", ואת אמרת לה שיש לך אחד כזה בבית. היתה לכם, מן המעט שהכרתיכם, משפחה נפלאה ומלוכדת, שידעה הרבה ימים יפים אך גם התמודדות עם גורל אכזר. שמונת החדשים האחרונים היו קשים מנשא, בראש ובראשונה למיכאל, אך גם לך ולילדים. נלחמתם בגבורה עד הרגע האחרון. אנו נשא את דמותו של מיכאל בקרבנו. יהא זכרו ברוך.

אהוד דה שליט, ירושלים